

Ідентифікація джерел формування Державного бюджету України та напрямів використання фінансових ресурсів в умовах російсько-української війни

Наукова стаття присвячена аналізу джерел фінансових надходжень в Державний бюджет України та використанню фінансових ресурсів в умовах російсько-української війни. Було досліджено зміну структури доходів. Встановлено, що податкові та неподаткові надходження суттєво скоротилися, а основними джерелами фінансування стали міжнародні кредити та гранти, безповоротна допомога, а також кошти, залучені шляхом випуску військових облігацій. При таких змінах у джерелах наповнення Державного бюджету міжнародна фінансова допомога відіграє вирішальну роль. США, Європейський Союз, Японія, Канада, Велика Британія та інші країни надають Україні значні фінансові ресурси, які використовуються для фінансування оборони, соціальних виплат, відновлення інфраструктури та інших пріоритетних напрямків. Найбільшу частку внесків складають англо-саксонські країни, серед них найбільше фінансової допомоги виділяє США, серед представників європейської спільноти – колективні інститути ЄС, Єврокомісія і Рада. Серед інших донорів лідирує Японія, Група Світового банку та МВФ. Гуманітарну допомогу надають країни-члени ЄС, США, Японія. Донорами для України, стали близько 42 країн світу. Що стосується військової допомоги, то найбільшим партнером України є країни-члени ЄС, колективні інститути ЄС та Європейський фонд миру, США, Великобританія, Норвегія. Видатки сектору безпеки і оборони уряд фінансує виключно за рахунок власних податкових надходжень, а також військових облігацій. Найбільш істотно збільшення видатків спостерігається за статтями: оборона, громадський порядок та безпека, соціальний захист та соціальне забезпечення, загальнодержавні функції, охорона здоров'я та міжбюджетні трансферти.

Ключові слова: фінансова підтримка; міжнародне фінансування; Державний бюджет; структура видатків; державні запозичення.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими практичними завданнями. Повномасштабне вторгнення РФ завдало значних руйнувань економіці України. З 2022 року державні доходи мають низхідну тенденцію сходження, чого не скажеш про державні видатки, величина яких зростає з кожним днем, через збільшення потреб воєнно-промислового комплексу, витрат на відновлення ушкоджених територій внаслідок війни, а також фінансування вразливих верств населення. Виплата зарплат та пенсій, фінансування оборони, підтримка критичної інфраструктури, видатки на навчання, лікування та реабілітацію військових була б унеможливлена без фінансової підтримки з-за кордону. Важливо зазначити, що Україна не лише використовує кошти іноземної допомоги, але й вживає активних заходів для мобілізації власних ресурсів, серед яких зростання податкових надходжень, скорочення видатків бюджету, випуск військових облігацій тощо. Незважаючи на всі вжиті заходи, потреба у фінансовій допомозі з-за кордону залишається значною.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженням питань щодо структурних змін доходів Державного бюджету України та виявлення джерел його наповнення в умовах воєнного стану, в тому числі займалися такі науковці, як А.О. Задоя, Є.А. Ерфан, Х.Я. Гук, У.З. Ватаманюк-Зелінська, Я.М. Прицак, М. П.-Б. Зелінський С.Л. Коваль та інші.

Постановка завдання. Метою наукової статті є аналіз фінансових надходжень у Державний бюджет України від закордонних партнерів, спрямованих на фінансування військових, гуманітарних, суспільних та інших потреб українців в умовах російсько-української війни.

Викладення основного матеріалу. Державний бюджет України формується за різними джерелами, а його напрямки використання фінансових ресурсів в умовах російсько-української війни мають свої особливості. До початку широкомасштабної війни основними джерелами формування Державного бюджету України були: податкові та неподаткові надходження, доходи від операцій з капіталом, трансферти. В умовах війни держава гостро залежить від зовнішнього фінансування та внутрішніх запозичень. Основними джерелами поповнення державного бюджету залишаються податки та збори, проте нині лівову частку в структурі держбюджету складають міжнародні кредити і гранти та кошти виручені від продажу облігацій (в тому числі, військових) [1].

Україна потребує своєчасної та постійної фінансової допомоги з боку міжнародних партнерів, підтримки у реалізації реформ, спрямованих на покращення бізнес-клімату та стимулювання економічного

зростання, а також допомоги у відбудові зруйнованої інфраструктури. Підтримка України з боку міжнародної спільноти є не лише гуманітарним питанням, але й питанням безпеки та стабільності в Європі, оскільки сильна та стійка Україна є запорукою миру та процвітання всього регіону.

Стабілізацією української економіки займається Міністерство фінансів, яке активно співпрацює з міжнародними партнерами в напрямку залучення фінансів в Україну [2].

Приклади такої співпраці впродовж років повномасштабного наступу відображено в таблиці 1.

Таблиця 1

Джерела фінансування загального фонду державного бюджету України від початку повномасштабного наступу станом на 24 лютого 2024 року (млн дол США)

Джерело фінансування	2022	2023	2024
Європейський Союз	7961	19530	-
ОВДП + військові облигації	23380	15482	-
США	11980	10950	60840
МВФ	2693	4475	-
Японія	581	3626	901
Канада	1889	1757	-
Велика Британія	1040	998	-
Світовий банк	1385	660	-
Європейський інвестиційний банк	720	-	-
Франція	473	-	-
Італія	330	-	-
Норвегія	21	190	295
Німеччина	1584	105	-
Нідерланди	318	-	4719
Іспанія	-	96	3
Фінляндія	-	36	-
Швейцарія	-	30	-
Ірландія	-	21	-
Бельгія	5	3	-
Ісландія	0,5	2	-
Албанія	1	-	-
Естонія	-	0,051	-
Всього	30981,5	57961,051	1199

Джерело: [3–6]

Таблиця 1 показує, що Україна отримує значну фінансову допомогу від міжнародних партнерів. Ця допомога відіграє важливу роль у підтримці української економіки під час війни. Одним з найвагоміших джерел фінансування загального фонду державного бюджету України в 2022 році були ОВДП включно з військовими облигаціями – 23380 млн дол США.

Станом на квітень 2024 року анонсували значну фінансову підтримку такі країни як США, Нідерланди та Японія. Так, Сполучені Штати Америки схвалили пакет військової допомоги Україні майже на 61 млрд доларів, і хоча більша частина коштів піде на модернізацію і виробництво озброєння США, передачу застарілого озброєння Україні, на навчання військовослужбовців, все ж у кредит Україна отримає 7,85 млрд доларів для покриття дефіциту Державного бюджету України. Нідерланди виділені кошти спрямують на військову і гуманітарну допомогу, але хоча сума досить вагома, проте вона буде розподілена на 3 роки, до 2026 року включно. Уряд Японії також надав вагому фінансову підтримку, частина коштів буде спрямована на закупівлю систем для виявлення дронів, на закупівлю обладнання для розмінування. Ще частина коштів буде спрямована на підтримку японських інвесторів в Україні. Хоч Японія згідно зі своєю Конституцією не має права надавати військову допомогу, вона усіяло намагається допомогти в гуманітарній сфері, в сфері розширення сільського господарства, вдосконалення інформаційних технологій та протидії корупції.

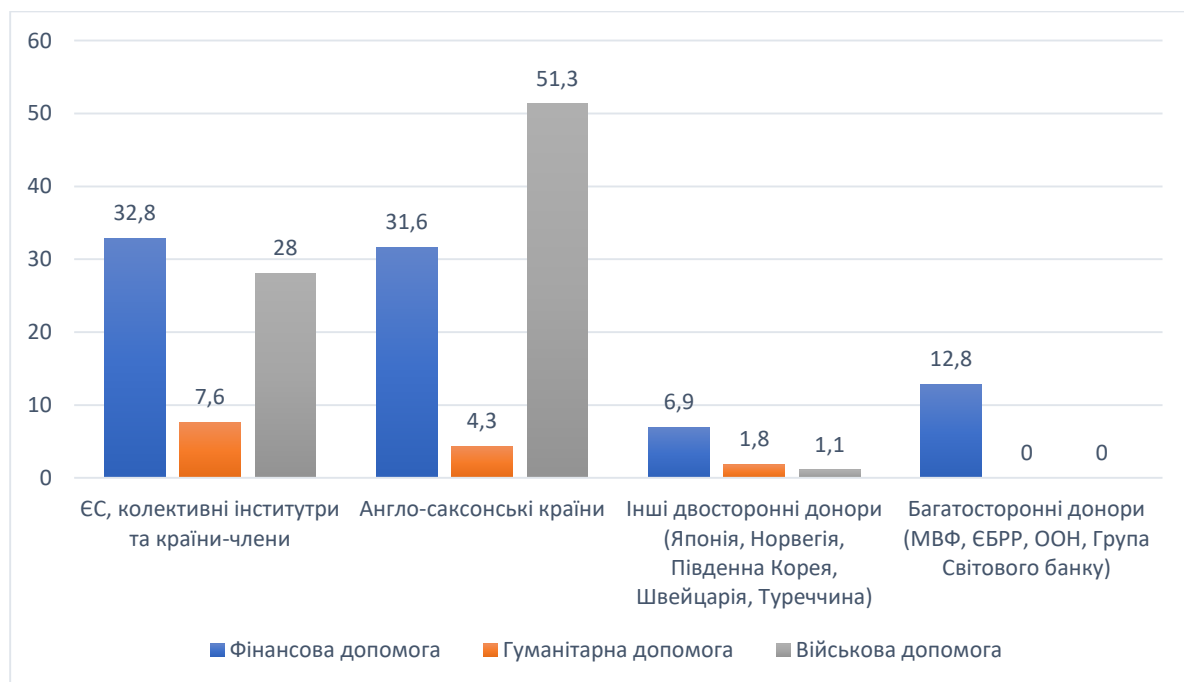
Безповоротна допомога також вважається одним із методів фінансування бюджету України. Оцінити таку підтримку у 2022 році можна в розмірі 14,3 млрд дол, а в 2023 – 11,07 млрд дол. Найбільший обсяг такої допомоги надали США (11,98 млрд доларів), Німеччина (1,28 млрд доларів), Євросоюз (743,5 млн дол), в межах від 117,2 млн доларів до 0,5 млн доларів надали такі країни як Італія, Велика Британія, Данія, країни Балтії, Ісландія, Австралія та інші.

У 2023 році найбільшим джерелом фінансування стали США – 10950 млн дол США. В попередньому 2022 році зобов'язання США досягли піку в 68,72 млрд євро разового пакету допомоги після ухвалення законопроекту про бюджетні асигнування. Відтоді виділені кошти поступово вичерпуються шляхом надання військової та фінансової допомоги Україні. Військові асигнування США в середньому становили 2,82 млрд євро на місяць у першій половині 2023 року (січень–липень), але з серпня по грудень 2023 року вони впали до середнього показника лише 0,56 євро на місяць. Таке скорочення пов'язано з затримкою ухвалення рішення Конгресу щодо України. Загальний обсяг гуманітарної допомоги США становить 2,5 млрд євро (за 2 роки), що можна порівняти з сумою, яку США виділяють на військову допомогу за один місяць.

На відміну від США, зобов'язання ЄС продовжують зростати. Однак, існує значний розрив між зобов'язаннями та виділеними коштами, оскільки лише близько 50 % обіцяної допомоги було виділено для надання або виплати. Це означає, що допомога, яка надходить в Україну, є набагато меншою, ніж свідчать цифри зобов'язань, а також означає, що ЄС все ще має значний фінансовий простір для виділення майбутньої допомоги Україні. Починаючи з лютого 2022 року, Європа постійно випереджає США за кількістю виділених пакетів допомоги (тих, що призначені для надання в найближчій перспективі). Однак США все ще випереджають Україну за обсягами військової допомоги, хоча розрив скорочується через уповільнення темпів зростання динаміки американської допомоги.

У формі грантів було залучено 75 % від загального обсягу фінансування від Японії, Іспанії та Норвегії. Також очевидним є факт, що військово-оборонна промисловість в Україні більшою мірою підтримується за рахунок США, а питаннями допомоги на відбудову України займається Європейський Союз [7].

Kiel Institute for the World Economy демонструє наступну структуру розподілу фінансових, військових та гуманітарних зобов'язань від держав-союзниць у період 24.01.2022–31.05.2023 у млрд євро (рис.1).

Джерело: [8]

Рис. 1. «Структура розподілу фінансових, військових та гуманітарних зобов'язань від держав-союзниць у період 24.01.2022–31.05.2023 у млрд євро»

Як ми бачимо на рис. 1 фінансову допомогу надають як країни ЄС, англо-саксонські країни так і інші двосторонні та багатосторонні донори. Серед структури фінансової допомоги найбільшу частку внесків складають англо-саксонські країни, серед них найбільше фінансової допомоги виділяє США (24,3 млрд євро), серед представників європейської спільноти – колективні інститути ЄС (27,3 млрд євро), Єврокомісія і Рада (25,3 млрд євро). Серед інших донорів лідирує Японія з сумою 5,6 млрд євро, Група Світового банку виділили 6,8 млрд євро, МВФ – 3,2 млрд євро.

Гуманітарну допомогу надають країни-члени ЄС в обсязі 5,5 млрд євро, США – 3,6 млрд євро, Японія – 1 млрд євро. Багатосторонні донори (МВФ, ЄБРР, ООН, група Світового банку) видатків на гуманітарну допомогу в даний проміжок часу не надавали.

Що стосується військової допомоги, то найбільшим партнером України є країни-члени ЄС (28 млрд євро), колективні інститути ЄС та Європейський фонд миру (по 5,6 млрд євро кожен), США (42,8 млрд євро), Великобританія (6,6 млрд євро), Норвегія (1 млрд євро). МВФ, СБРР, ООН, група Світового банку видатків на військову допомогу не надавали. І це далеко невичерпний список країн, які стали донорами для України, їх список сягає близько 42 країн.

Що стосується сфери видатків в умовах російсько-української війни, то найбільшою статтею видатків лишається сфера безпеки і оборони України. В 2023 році на даний сектор було спрямовано понад 52 % всього Державного бюджету України. Близько 14 % спрямовано на дотримання громадського порядку, ще 11 % відсотків виділено на соціальні потреби населення, за рахунок 7 % покривали загальнодержавні функції держави.

Структура видатків Державного бюджету України 2021–2023 рр. відображена в таблиці 2.

Таблиця 2

Структура видатків Державного бюджету України 2021–2023 рр.

Напрямок	2021 р.		2022 р.		2023 р.		Абсолютне відхилення, +,-		Відносне відхилення, %	
	Видатки (млн грн)	%	Видатки (млн грн)	%	Видатки (млн грн)	%	2022 до 2021 (млн грн)	2023 до 2022 (млн грн)	2022 до 2021	2023 до 2022
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Оборона	127527,3	8.56%	1142872,4	42.24%	2097620,5	52.25%	1015345,1	954748,1	796	45,5
Громадський порядок, безпека, судова влада	174409,6	11.70%	443323,2	16.39%	574614,6	14.31%	268913,6	131291,4	154	22,8
Соціальний захист та соціальне забезпечення	339278,9	22.77%	425987	15.75%	469251,2	11.69%	86708,1	43264,2	25,6	9,2
Загальнодержавні функції	206643,1	13.87%	201999,1	7.47%	296139,1	7.38%	-4644	94140	-2,2	31,8
Охорона здоров'я	170505,2	11.44%	184267,8	6.81%	179258,2	4.47%	13762,6	-5009,6	8,1	-2,8
Міжбюджетні трансферти	202733,3	13.60%	136803,3	5.06%	177385,2	4.42%	-65930	40581,9	-32,5	22,9
Економічна діяльність	180989,9	12.14%	95368,4	3.53%	134307,6	3.35%	-85621,5	38939,2	-47,3	28,9
Охорона навколишнього середовища	8200,2	0.55%	4714,1	0.17%	5202,5	0.13%	-3486,1	488,4	-42,5	9,4
Житлово-комунальне господарство	164,1	0.01%	528,6	0.02%	8369,4	0.21%	364,5	7840,8	222,1	93,7

Закінчення табл. 2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Освіта	63837,1	4.28%	58508,1	2.16%	60452,2	1.51%	-5329	1944,1	-8,3	3,2
Духовний та фізичний розвиток	15970,3	1.07%	11051,3	0.41%	11817,7	0.29%	-4919	766,4	-30,8	6,5
Всього	1490258,9	100.00%	2705423,3	100.00%	4014418,1	100.00%	1215164,4	1308994,8	81,5	32,6

Джерело: [9–11]

Державний бюджет України зазнав значних змін у структурі видатків у 2023 році порівняно з 2021 та 2022 роками. Ці зміни відображають пріоритети держави в умовах повномасштабної війни з росією. Так, згідно з таблицею 2 видно, що найбільш істотне збільшення видатків спостерігається за такими статтями:

- сфера оборонних видатків демонструє одне із найістотніших збільшень за всіма проаналізованими напрямками + 954 млрд грн в 2023 році порівняно з 2022 роком. Це пов'язано з необхідністю фінансування Збройних Сил України та інших силових структур для захисту країни від агресора;

- зростання видатків у сфері громадського порядку, безпеки та судової влади пояснюється потребою у посиленні правоохоронних органів та забезпеченні внутрішньої безпеки країни +269 млрд грн в 2022 році порівняно з 2021 роком та +131 млрд грн в 2023 році порівняно з 2022 роком;

- відновлення пошкодженої інфраструктури та забезпечення життєдіяльності населених пунктів передбачає збільшення видатків на житлово-комунальне господарство +7840,8 млн грн в 2023 році порівняно з 2022 роком.

Водночас, спостерігається зменшення видатків у 2023 році в сфері охорони здоров'я (-2,8 % порівняно з 2022 роком). Значного скорочення видатків ще в 2022 році внаслідок війни зазнали такі сфери як: міжбюджетні трансферти, економічна діяльність, охорона навколишнього середовища, загальнодержавні функції, духовний та фізичний розвиток.

Відсоткове співвідношення видатків державного бюджету України за пріоритетними напрямками станом на 1 березня 2024 року можна відобразити в таблиці 3.

Таблиця 3

Видатки державного бюджету України станом на 1 березня в 2024 році

Напрямок	Видатки (млн грн)	%
Оборона	227180,2	46.04
Громадський порядок, безпека, судова влада	79614,2	16.13
Соціальний захист та соціальне забезпечення	75533,5	15.31
Загальнодержавні функції	42815,4	8.68
Охорона здоров'я	25561,4	5.18
Міжбюджетні трансферти	23722,8	4.81
Економічна діяльність	8226,4	1.67
Охорона навколишнього середовища	982,7	0.20
Житлово-комунальне господарство	1,0	0.00
Освіта	8233,5	1.67
Духовний та фізичний розвиток	1583,8	0.32
Всього	493454,9	100.00

Джерело: [9]

Видатки сектору безпеки і оборони уряд фінансує виключно за рахунок власних податкових надходжень, а також військових облігацій. Як видно з таблиці 3, впродовж першого кварталу 2024 року видатки державного Бюджету України сягнули 493 млрд грн. Безпека і оборона залишається абсолютним пріоритетом та найбільшою статтею видатків (46,04 %). Майже втричі менше коштів (15,31 % видатків) було виділено на соціальний захист та соціальне забезпечення населення. Загальнодержавні функції склали 8,68 %, охорона здоров'я – 5,18 %, міжбюджетні трансферти – 4,81 %. На сферу освіти та економіку було спрямовано по 1,67 % всіх видатків державного бюджету.

Мінфін відзвітував, що кошти спрямовані в сектор безпеки і оборони включають витрати на грошове забезпечення для військовослужбовців, придбання військової/спеціальної техніки, озброєння, боеприпасів, продукції оборонного призначення, засобів індивідуального захисту, медичне забезпечення та інші види витрат для забезпечення діяльності відповідних органів та формувань і ці видатки уряд фінансує виключно за рахунок власних податкових надходжень та військових облігацій [12].

Висновки та перспективи подальших досліджень. В умовах війни Україна потребує значної фінансової допомоги з боку міжнародних партнерів і саме міжнародна фінансова допомога відіграє важливу роль у підтримці економіки України та її обороноздатності. Структура доходів та видатків державного бюджету України суттєво змінилася внаслідок війни. Якщо до початку повномасштабного наступу основними джерелами формування бюджету були податкові та неподаткові надходження, доходи від операцій з капіталом та трансферти, то починаючи з 2022 року війна спричинила гостру залежність країни від зовнішнього фінансування та внутрішніх запозичень. Лівову частку в структурі держбюджету займають міжнародні кредити і гранти та кошти виручені від продажу облігацій (в тому числі, військових). Найбільшими донорами України є США, ЄС, Японія, Канада, Велика Британія та інші країни. Кошти, отримані від міжнародних партнерів, спрямовуються на фінансування оборони, соціальних виплат, підтримку економіки, відновлення пошкодженої інфраструктури.

Список використаної літератури:

1. *Неізвестна О.В.* Сучасні інструменти підтримки фінансової стійкості України в умовах воєнного стану / *О.В. Неізвестна, А.А. Григорук, Л.М. Литвин* // Економіка та суспільство. – 2022. – Вип. 39. DOI: 10.32782/2524-0072/2022-39-62.
2. Міжнародне співробітництво / Міністерство фінансів України. – 2024 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://mof.gov.ua/uk/mizhnarodne-spivrobitnictvo>.
3. Джерела фінансування державного бюджету у 2023 році / Міністерство фінансів України. – 2023 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://mof.gov.ua/storage/files/Carpates%20-%20Financing_ua_v29122023.pdf.
4. Джерела фінансування загального фонду державного бюджету / Міністерство фінансів України. – 2023 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://finance.ua/uploads/media/article-image/01/8001-02.jpg?v=1-0>.
5. Джерела фінансування бюджету 2024 року / Міністерство фінансів України. – 2024 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://minfin.com.ua/ua/2024/03/04/122621987/>.
6. Загальний фонд державного бюджету у серпні 2022 року / Міністерство фінансів України. – 2022 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.mof.gov.ua/uk/news/u_lipni_2022_roku_do_zagalnogo_fondu_derzhavnogo_biudzhetu_nadiishlo_2046_mlrld_griven-3583.
7. *Shatz H.J.* Reconstructing Ukraine. Creating a Freer, More Prosperous, and Secure Future / *H.J. Shatz, G.Tarini, C.P. Ries, J.Dobbins*. – RAND Corporation, 2023. – 124 с. [Electronic resource]. – Access mode : https://www.rand.org/pubs/research_reports/RRA2200-1.html.
8. Військово-економічна допомога Заходу: підтримувальна терапія за дефіциту ліків / *LB.ua*. – 2023 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://lb.ua/economics/2023/07/26/567143_vijskovoekonomichna_dopomoga.html.
9. Видатки держбюджету України 2024 / Мінфін. – 2024 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/expense/>.
10. Видатки держбюджету України в 2023 р. / Мінфін. – 2023 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/expense/2023/>.
11. Видатки держбюджету України в 2022 р. / Мінфін. – 2022 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/expense/2022/>.
12. В Мінфіні конкретизували, як розподілялися видатки з бюджету на потреби військових у січні та лютому / *ZN,UA*. – 2024 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zn.ua/ukr/ECONOMICS/v-minfini-konkretizovali-jak-rozpodiljalisja-vidatki-z-bjudzhetu-na-potrebi-vijskovikh-u-sichni-ta-ljutomu.html>.

References:

1. Niezviestna, O.V., Hryhoruk, A.A. and Lytvyn, L.M. (2022), «Suchasni instrumenty pidtrynky finansovoi stiihosti Ukrainy v umovakh voiennoho stanu», *Ekonomika ta suspilstvo*, Issue 39, doi: 10.32782/2524-0072/2022-39-62.
2. Ministerstvo finansiv Ukrainy (2024), *Mizhnarodne spivrobitnytstvo*, [Online], available at: <https://mof.gov.ua/uk/mizhnarodne-spivrobitnictvo>
3. Ministerstvo finansiv Ukrainy (2023), *Dzherela finansuvannia derzhavnogo biudzhetu u 2023 rotsi*, [Online], available at: https://mof.gov.ua/storage/files/Carpates%20-%20Financing_ua_v29122023.pdf

4. Ministerstvo finansiv Ukrainy (2023), *Dzherela finansuvannia zahalnoho fondu derzhavnogo biudzhetu*, [Online], available at: <https://finance.ua/uploads/media/article-image/01/8001-02.jpg?v=1-0>
5. Ministerstvo finansiv Ukrainy (2024), *Dzherela finansuvannia biudzhetu 2024 roku*, [Online], available at: <https://minfin.com.ua/ua/2024/03/04/122621987/>
6. Ministerstvo finansiv Ukrainy (2022), *Zahalnyi fond derzhavnogo biudzhetu u serpni 2022 roku*, [Online], available at: https://www.mof.gov.ua/uk/news/u_lipni_2022_roku_do_zagalnoho_fondu_derzhavnogo_biudzhetu_nadiishlo_2046_ml_rd_griven-3583
7. Shatz, H.J., Tarini, G., Ries, C.P. and Dobbins, J. (2023), *Reconstructing Ukraine. Creating a Freer, More Prosperous, and Secure Future*, RAND Corporation, 124 p., [Online], available at: https://www.rand.org/pubs/research_reports/RRA2200-1.html
8. «Viiskovo-ekonomichna dopomoha Zakhodu: pidtrymuvalna terapiia za defitsytu likiv» (2023), *LB.ua*, [Online], available at: https://lb.ua/economics/2023/07/26/567143_viyskovoekonomichna_dopomoga.html
9. Minfin (2024), *Vydatky derzhbiudzhetu Ukrainy 2024*, [Online], available at: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/expense/>
10. Minfin (2023), *Vydatky derzhbiudzhetu Ukrainy v 2023 r.*, [Online], available at: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/expense/2023/>
11. Minfin (2022), *Vydatky derzhbiudzhetu Ukrainy v 2022 r.*, [Online], available at: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/expense/2022/>
12. «V Minfina konkretizovali, yak rozpodialysia vydatky z biudzhetu na potreby viiskovykh u sichni ta liutomu» (2024), *ZN, UA*, [Online], available at: <https://zn.ua/ukr/ECONOMICS/v-minfina-konkretizovali-jak-rozpodiljalysia-vidatki-z-bjudzhetu-na-potrebi-vijskovikh-u-sichni-ta-liutomu.html>

Дика Олена Сергіївна – кандидат економічних наук, доцент кафедри національної безпеки, публічного управління та адміністрування Державного університету «Житомирська політехніка».

<https://orcid.org/0000-0002-0800-3498>.

Наукові інтереси:

- нарощування оборонного потенціалу.

Ковпака Анастасія Анатоліївна – аспірант, асистент кафедри національної безпеки, публічного управління та адміністрування Державного університету «Житомирська політехніка».

<https://orcid.org/0000-0002-1913-133X>.

Наукові інтереси:

- міжнародне економічне середовище;
- управління фінансовою безпекою.

Дика О.С., Ковпака А.А.

Identification of sources of formation of the State Budget of Ukraine and directions of use of financial resources in the context of the russian-Ukrainian war

The article analyzes the sources of financial revenues to the State Budget of Ukraine and the use of financial resources in the context of the russian-Ukrainian war. The changes in the structure of revenues were investigated. It is established that tax and non-tax revenues have significantly decreased, and the main sources of funding have become international loans and grants, non-repayable aid, and funds raised through the issuance of military bonds. Taking into account these changes in the sources of state budget revenues, international financial assistance plays a crucial role. The United States, the European Union, Japan, Canada, the United Kingdom, and other countries provide Ukraine with significant financial resources that are used to finance defense, social benefits, infrastructure restoration, and other priority areas. The largest share of contributions comes from Anglo-Saxon countries, with the United States providing the most financial assistance, and the European community including the EU's collective institutions, the European Commission and the Council. Among other donors, Japan, the World Bank Group, and the IMF are leading the way. Humanitarian aid is provided by EU member states, the United States, and Japan. About 42 countries have become donors to Ukraine. In terms of military assistance, Ukraine's largest partners are EU member states, EU collective institutions and the European Peace Fund, the United States, the United Kingdom, and Norway. The government finances security and defense sector expenditures exclusively through its own tax revenues and military bonds. The most significant increase in expenditures is observed in the following items: defense, public order and security, social protection and social security, general government functions, health care, and intergovernmental transfers.

Keywords: financial support; international financing; State Budget; expenditure structure; public borrowing.

Стаття надійшла до редакції 18.04.2024.